

Lund 2025-03-01

Länsstyrelsen i Skåne län

skane@lansstyrelsen.se

Hemställan från Lunds Naturskyddsförening om tillsyn i Natura 2000-området Måryd-Hällestad

Lunds Naturskyddsförening, LNF, har deltagit aktivt i de domstolsmål som gäller NCC:s fortsatta och utvidgade verksamhet i Skrylletäkten. Talan från bl.a. LNF och grannarna mot fortsatt verksamhet har fått gehör i domstolarna, dels i mark- och miljödomstolen 2023-12-20 i mål nr M 5307-19 och dels i mark- och miljööverdomstolen 2024-12-03 i mål nr M 899-23.

Domstolarna konstaterade bl.a. att NCC:s verksamhet haft en avgörande negativ påverkan på de fuktiga miljöerna, speciellt rikkärren, i Natura 2000-området Måryd-Hällestad, vilka numera är uttorkade nästan hela året. De uppfyllde inte kriterierna för fullgod bevarandestatus i bevarandeplanen från 2018-12-20. De hot som redovisas i planen kvarstår. En stor del av de rödlistade, hotade och fridlysta arter, i synnerhet kärlväxter, som listas i bilaga 4 har inte kunnat återfinnas på senare år.

De grundvattenmängder som varje år rinner ner i stenbrottet från Natura 2000-området ökade markant när den stora diabasgången bröts igenom cirka år 2005 men har därefter inte ökat i motsvarande takt fastän brytningen fortsatt norrut, enligt de uppgifter som NCC har lämnat. Trots detta hävdar NCC att hela bergssidan behöver tätas. NCC har också enligt egen uppgift planerat sin utvidgning i norr så att en annan stor diabasgång nordost om brottet inte skulle beröras. Dessa budskap är motsägande.

Det stora inläckaget i stenbrottet har med åren lett till att mängden grundvatten inte längre räcker till för att försörja rik- och medelrikkärren med tillräckliga vattenmängder. Det första växte igen redan år 2000 efter att källan som försåg det med vatten hade torkat ut. Sedan dess har områdets källor torkat ut ett efter ett med samma negativa resultat på rikkärren. Den högst belägna källan torkade ut sist vilket är en tydlig indikation på att det är krosszoner längs diabasgångarna som släpper igenom vattnet. Nils Cronberg har bedrivit undervisning i området sen 1990-talet och rapporterade den första uttorkningen till länsstyrelsen när den inträffade.

Den enda möjligheten att återfå den tidigare vattennivån i rikkärren och med rätt mineralinnehåll i vattnet är att täta bergväggen i stenbrottets östra del. Det skulle räcka långt med att täta det stora inflödet i sprickan

längs den stora diabasgången, och helst även den som dränerar det gamla stenbrottet. Det största inläckaget påvisade Leif Jonsson med bilder i ett remissvar och vid domstolsförhandlingen.

NCC har inte redovisat någon utredning om olika tätningssåtgärder, fastän en mängd fakta och erfarenheter finns i branschen från bl.a. Citytunneln. Man har bara konstaterat att det är för dyrt att täta hela bergväggen utan att nämna att det troligen inte behövs och utan att undersöka olika lösningar. På detta sätt verkar man vilja tjäna tid så att man kanske inte hinner täta berget innan tillståndet går ut. För LNF:s del spelar tidpunkten mindre roll, bara berget blir tätat. Sydsten har i Önnelöv kartlagt sina sprickor i liknande bergarter och tätat dem, se bilaga.

LNF ser med stor oro på att länsstyrelsen höll med NCC om tätningen i mark- och miljööverdomstolen. LNF noterar också det hot om avslutad pumpning som fanns med NCC:s överklagan. Så länge täkten dränerar grundvattnet är området beroende av länsvatten för att groddammen, bäcken och nedströms liggande Boisens dammar ska vara vattenförande. Utan tätning av berget kommer resterande delar av Natura 2000-området att torka ut den dagen NCC slutar pumpa länsvatten. Det blir då förvaltande myndighet som måste betala för att lösa problemet och vidmakthålla kvarvarande EU-habitat.

Det är dags att länsstyrelsen nu kräver att berget snarast tätas så som LNF och grannarna begär. NCC ska stå för kostnaden enligt principen att förorenaren betalar. Det är inte rimligt att skattebetalarna i efterhand ska betala för de skador som NCC orsakat, särskilt inte som NCC får stenmaterialet gratis. LNF har noggrant redogjort för sina observationer under åren i de olika målen. Om länsstyrelsen saknar några av remissvaren kan LNF skicka dem.

NCC undvek att redovisa eller kommentera de försvunna växterna under förhandlingarna. Enligt uppgift vid domstolsförhandlingen hade NCC inte lämnat några biologiska rapporter under de senaste åren, vilket krävs i bevarandeplanen. Där skulle de förändrade artsammansättningarna ha redovisats. Dessa rapporter är enligt NCC:s påståenden inte tillgängliga för allmänheten, t.ex. LNF, och vi undrar om kontrollprogramsrapporter fortfarande saknas efter 2019.

NCC har inte heller lämnat några uppgifter om vattennivåerna i de grundvattenrör som installerades för några år sedan. Flera av dem passerades under mark- och miljödomstolens syn i området 2022-10-19 utan att NCC kommenterade dem. LNF:s observationer av floran och ytvattnet visar tydligt att inget ytligt grundvatten finns kvar där grundvattenrören är placerade.

LNF begär att få ett skriftligt svar på denna hemställan från länsstyrelsen.

LNF:s kontaktpersoner gällande ovanstående underlag är

Naturskyddsföreningen
Lund

3 (3)

Leif Runeson, leif.runeson@hotmail.com
Nils Cronberg, nils.cronberg@biol.lu.se

För Lunds Naturskyddsförening

Per Blomberg
ordförande

Bilaga: Bergtätning i Dalby gamla stenbrott